

Parlamentaarsed uudised

Piret Viljamaa (RiTo 24), Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2011. aasta maist novembrini.

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNS-i (www.bns.ee), teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehtedel leiduvaid materjale.

Ameerika Ühendriigid

Oktoobris kiitis Ameerika Ühendriikide Esindajatekoda heaks vabakaubanduslepingud Lõuna-Korea, Colombia ja Panamaga, millele president Barack Obama oli kaks aastat püüdnud saada demokraatide suuremat toetust. Eksportijatele avab see lepingu pooldajate sõnul avaramad võimalused üle mitme aastakümne. Näiteks Lõuna-Koreaga sõlmitud leping kaotab tollimaksu kahelt kolmandikult Ameerika Ühendriikide põllumajandustoodangult. Lepingute pooldajad loodavad, et tollide kaotamine aitab säilitada 380 000 töökohta, vastaste sõnul aga hoopis 159 000 töökohta kaob. Kõige rohkem vastuhääli sai leping Colombiaga: Senatis oli selle poolt 66 ja vastu 33 senaatorit ning Esindajatekojas poolt 262 ja vastu 167 saadikut.

Paar päeva varem oli Senat keeldunud edasi menetlemast presidendi 447 miljardi dollari suurust majanduse päästeplaani. Uute töökohtade loomise ja vanade töökohtade koondamise vähendamise kõrval kavatseti moderniseerida riiklikke koole ja arendada infrastruktuuri ning jätkata ka toetuse maksmist töötuile. President Barack Obama teatas seepeale, et paneb töötust vähendavad meetmed ükshaaval hääletusele. Plaani toetas 50 senaatorit, vaja oleks olnud 60 poolthäält. Vastuhääli anti 49.

Äripäev, 12.10.2011, "Senat kukutas Obama töötusega võitlemise plaani läbi". – <http://www.ap3.ee/article/2011/10/12/senat-kukutas-obama-tootusega-voitlemise-plaani-labi>

Bloomberg, 13.10.2011, "Congress approves biggest U.S. trade agreement since 1994". – <http://www.bloomberg.com/news/2011-10-13/south-korea-colombia-panama-trade-pacts-reached-under-bush-pass-congress.html>

Armeenia

Mais võttis Armeenia parlament vastu väeteenistuse seaduse muudatused, mis tõstavad ajateenistusse kutsumise vanuse 18-lt 19 aastale. Teenistusse kutsumise ea tõstmise tingis üleminek 12-klassilisele kooliharidusele.

Interfax-BNS, 12.05.2011, "Armeenias tõuseb ajateenistusse kutsumise iga".

Bahreini

Bahreini järelvalimiste tulemusel sai parlamendi 40-liikmelisse alamkotta kolm naist. Esimest korda valiti naine Bahreini parlamenti 2006. aastal. Praegustel järelvalimistel kandideeris 18 vabale kohale üheksa naist, neist esimese parlamenti pääsenu Sawsan Taqawiga samas piirkonnas kandideerinud meeskandidaat loobus tema kasuks. Kampania ajal lõigati Sawsan Taqawi plakatitelt välja tema nägu ja vaimulikud esinesid üleskutsetega naiste poolt mitte hääletada, samal ajal täheldati naisvalijate aktiveerumist.

China Daily, 2.10.2011, "Two Bahraini women elected as MP in by-election". – http://www.chinadaily.com.cn/xinhua/2011-10-02/content_3964700.html

Bulgaaria

Bulgaaria soovib vabaneda suursaadikutena töötavatest kommunistiajastu luureagentidest. Lugu sai alguse 2010. aasta detsembris, kui välisministeerium avalikustas dokumendid, millest selgus, et üle 40 protsendi Bulgaaria saatkondade ja välisesinduste juhtidest on endised salateenistuse agendid. Pärast selle fakti teatavakstegemist kavatses välisminister Nikolai Mladenov osa neist koju tagasi kutsuda, kuid president Georgi Parvanovi vastuseisu tõttu see ei õnnestunud. Juulis võttis parlament vastu seadusemuudatused, mis keelasid endistel agentidel suursaadikuna töötamise ja täpsustasid välisministri rolli. President Georgi Parvanov, kes avalikuks tulnud dokumentide järgi oli kommunistiperioodil tegutsenud agendinime Gotse all, kasutas oma vetoõigust. Septembri algul võttis parlament seadusemuudatused uuesti vastu. Mõni päev hiljem andsid 56 opositsiooni parlamendiliiget asja Konstitutsioonikohtusse, süüdistades võime diskrimineerimises. Muudatused lükkuvad edasi kohtuotsus teatavakstegemiseni.

AFP-BNS, 9.09.2011, "Bulgaaria katse diplomaatilist korpust puhastada jõudis kohtusse";

The Sofia Echo, 9.09.2011, "Bulgarian opposition MPs taking Diplomatic Service Act amendments to the Constitutional Court". – http://sofiaecho.com/2011/09/09/1153094_bulgarian-opposition-mps-taking-diplomatic-service-act-amendments-to-the-constitutional-court

Egiptus

Egiptuses anti kohtu alla 25 inimest, sealhulgas parlamendi alamkoja Rahvaassamblee endine spiiker Ahmed Fathi Sorour ja ülemkoja spiiker Safwat Sherif, keda süüdistatakse veebruaris massimeeleavalduste laialiajamiseks kaamelirünnaku korraldamises. Kohtualused palkasid 2. veebruaril, 18-päevase ülestõusu otsustaval hetkel vägivaldlatsejad, kes istusid kaamelite ja hobuste selga ning kihutasid läbi Tahriri väljakul protestiva rahvahulga.

Reuters–BNS, 7.07.2011, “Egiptuses anti kohtu alla 25 kaamelirünnakus süüdistatavat”.

Gruusia

Gruusia parlament võttis vastu seadusemuudatused, millega keelustati natsistlikud ja kommunistlikud sümbolid ning piirati endiste NSV Liidu Riikliku Julgeoleku Komitee (KGB) agentide ja Kommunistliku Partei juhtivliikmete võimalusi riiklikult olulistel kohtadel töötada.

Luuakse komisjon, mis analüüsib Nõukogude sümbolite esinemist kohanimesedes ja arhitektuuris ning otsustab nimede muutmise või ehitiste lammutamise üle. Teine komisjon, mille liikmed nimetab president ja kuhu kuuluvad ka kõigi parlamendifraktsioonide esindajad, peab poole aasta jooksul koostama agentide ja juhtivate parteiametnike nimekirja. Need isikud ei tohi edaspidi töötada seadusandliku ja täitevvõimu esindajana ega julgeolekunõukogu liikmena. Pärast seaduse jõustumist peavad kõnealused isikud kuu aja jooksul töölt lahkuma, vastasel korral nende andmed avalikustatakse. Valimistel võivad nad kandideerida ainult pärast nende kohta käivate andmete avaldamist. Opositsiooni kuuluvad poliitikud suhtusid meetmetesse erinevalt – mõned toetasid, mõned kartsid, et neid kasutatakse poliitiliste vastaste nurkaajamiseks.

ITAR–TASS, 1.06.2011, “Georgian parliament bans Communist, Nazi symbols”. – <http://www.itar-tass.com/en/c32/155150.html>

Gruusia parlamendi spiiker David Bakradze on sotsiaalmeedia aktiivne kasutaja ning on sellise kommunikatsiooni edasiseks propageerimiseks oma Facebooki lehe kasutajatega ka isiklikult kohtunud. Ta andis lubaduse (mille ka täitis), et kui tema Facebooki sõprade arv ületab 10 000, valib ta nende seast välja kümme juhuslikku ja õhtustab koos nendega. Hiljem on ta kohtunud oma Facebooki lehe sagedaste küllastajatega.

David Bakradze nimetas sotsiaalvõrgustike kasutamist prioriteetseks ja lisas oma lehele arvutimängu, milles iga kasutaja võib parlamendispiikriks kandideerida. Mängus osaleja saab kandideerimisel postitada sinna oma programmi ja vastata valijate küsimustele, 45 päeva pärast valitakse “spiiker”, kellel võimaldatakse veeta üks päev David Bakradzega ja osaleda koos temaga selle päeva kohtumistel.

NEWS.am, 8.08.2011, “Georgian parliament speaker will dine with 10 Facebook friends”. – <http://news.am/eng/news/70376.html>

Parliament of Georgia, 21.09.2011, “The Chairman of the Parliament of Georgia, David Bakradze met with the Facebook friends”. – http://www.parliament.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=1128&info_id=32715

Holland

Juunis kiitis Hollandi parlamendi alamkoda heaks seaduseelnõu, mille kohaselt ei tohi uimastamata loomi ohverdada. Eelnõu peab enne jõustumist heaks kiitma ka ülemkoda. Hollandi moslemite ja juutide esindajate sõnul takistab seadusemuudatus neil oma

religioosete traditsioonide järgimist. Eelnõus on siiski punkt, mille kohaselt võivad nad oma tavade järgi edasi talitada, kui neil õnnestub tõestada, et see ei tekita loomale piinu. Usulistel eesmärkidel hukatakse Hollandis eri allikate väitel aastas 250 000 kuni ligi 2 miljonit looma ja lindu.

Seadusemuudatuse algatas loomade õiguste eest seisev partei, millel on 150-kohalises parlamendis kaks esindajat. Eelnõu sai alamkojas 116 poolt- ja 30 vastuhäält.

Postimees, 29.06.2011, "Hollandis keelatakse loomade ohverdamine enne neid uimastamata". – <http://www.postimees.ee/482902/hollandis-keelatakse-loomade-ohverdamine-enne-neid-uimastamata>

Horvaatia

Oktoobris võttis Horvaatia parlament vastu seaduse, millega kuulutatakse õigustühiseks Serbias Horvaatia kodanikele 1991.–1995. aasta sõjaroimade eest määratud kohtuotsused. Seaduse vastuvõtmist toetas 153-kohalise parlamendi 72 liiget. Opositsioon ei hääletanud, sest boikoteerib parlamendi tegevust valitsevate konservatiividega puhkenud tüli tõttu. Eelnõu võeti vastu pärast seda, kui septembris oli mitmele ametnikule ja veteranirühmitusele esitatud süüdistus sõjaroimade sooritamises. Euroopa Liidu kandidaatriigi Horvaatia olulisemaid vastuvõtukriteeriume on koostöö ÜRO sõjaroimatribunaliga ja sõjaroimade uurimine. Euroopa Liit väljendas muret, et eelnõu tõstatab tõsiseid küsimusi, seda on kritiseerinud ka Horvaatia president Ivo Josipović ja riigiprokurör Mladen Bajić. Viimane hoiatas, et see tuleb kasuks ainult sõjakurjategijatele ja teeb tegelikult lõpu Horvaatia ja Serbia koostööle sõjaroimajuhtumite vallas.

AFP–BNS, 21.10.2011, "Horvaatia kiitis heaks Serbia sõjaroimaseaduste eiramise eelnõu".

Itaalia

Septembris võttis Itaalia parlament vastu valitsuse kärpekava. Mitu korda ümber tehtud kokkuvõtteplaani näeb ette riigieelarve tasakaalustamist 2013. aastaks ning see koostati Euroopa Keskpanka ja teiste eurosooni liikmesriikide surve all. Seadus näeb ette käibemaksu tõstmise 20 protsendilt 21-le, pensionireformi (alates 2014. aastast tõuseb erasektoris töötavate naiste pensioniiga 60-lt eluaastalt 65-le) ja kõrge sissetulekuga inimeste suurema maksustamise. Kokkuvõtteplaani vastu toimus ametiühingute üldstreik ja Senati ees hääletuse ajal meeleavaldus. Umbes pool tuhat meeleavaldajat üritas Senati hoone ees politsei barrikaadidest läbi murda. Ülemkoja esimees Renato Schifani peatas hääletuse, tänas politseid ja mõistis vägivalla hukka. Senat kiitis 54 miljardi euro suuruse programmi sama päeva õhtul heaks 165 poolt- ja 141 vastuhäälega. Nädal hiljem kiitis kokkuvõtteplaani heaks ka alamkoda, kus seda toetas 314 ning vastu hääletas 300 alamkoja liiget. Tulemus oli ootuspärane, sest sellele eelnenud usaldushääletusel sai valitsus alamkoja toetuse.

Reuters–BNS, 8.09.2011, "Itaalia Senat kiitis valitsuse kärpekava heaks";

Reuters–BNS, 15.09.2011, "Itaalia parlament kiitis kärpekava heaks".

Kanada

Mai algul toimusid Kanadas parlamendi alamkoja ennetähtaegsed valimised. Märtsis oli alamkoda avaldanud peaminister Stephen Harperi valitsusele umbusaldust. Senine vähemusvalitsus pidi eelarvete ja teiste oluliste seaduste vastuvõtmisel tegema koostööd opositsioonierakondadega. Enne valimisi teatas peaminister, et vajab alamkojas enamust, et keskenduda majanduse taastamisele ja hoida maksud madalal. Peaminister Stephen Harperi konservatiivid said 308–kohalises alamkojas 166 kohta. Uute Demokraatide rekordilised 103 kohta muutis nad peamiseks opositsioonijõuks. Ajalooliselt Kanada poliitikas olulist rolli mänginud Liberaalne Partei sai ainult 34 kohta. Juunis valiti uueks spiikriks 32–aastane Andrew Scheer, kes on Kanada ajaloos kõige noorem spiiker.

Reuters–BNS, 3.05.2011, “Kanada konservatiivid võivad alamkojas saada absoluutse enamuse”;

Elections Canada. – <http://www.elections.ca/scripts/ovr2011/default.html>

Kasahstan

Septembris kiitis Kasahstani parlamendi ülemkoda heaks usuühenduste registreerimisnõudeid karmistava seaduseelnõu, mida inimõiguslased olid kutsunud tagasi lükkama, nimetades seda repressiivseks ja usuvabadusi kitsendavaks. Kõik usuorganisatsioonid saadetakse laiali ning need tuleb uuesti registreerida. Uue korra kohaselt peab kohaliku usuühenduse registreerimiseks olema tal vähemalt 50 täisealist liiget, regionaalsel ühendusel 500 ja üleriigilisel 5000 liiget. Seaduse kriitikuid pahandas ka kiirus, millega seaduseelnõu läbi suruti. Seaduse toetajad, kaasa arvatud president Nursultan Nazarbajev, põhjendavad seadusemuudatuste vajalikkust äärmusluse vastu võitlemisega. Seadus keelustab religioossed ühendused, mis soodustavad perekondade lagunemist, nõuavad liikmetelt usuühendusele raha annetamist ning kahjustavad kodanike moraali ja tervist. Kasahstanis on siiani suudetud vältida islamiäärmuslikku vägivalda, mida on esinenud Kesk–Aasia riikides, ent viimasel ajal on seal korraldatud plahvatusi ja toimunud kokkupõrkeid hästirelvastatud vägivallatsetajatega.

AP–Interfax–BNS, 29.09.2011, “Kasahstani parlamendi ülemkoda kiitis heaks kitsendava ususeaduse”.

Kreeka

Majanduskriisis vaevlevas Kreekas on viimastel kuudel olnud valitsuse kavandatud kokkuhoiumeetmete vastu ridamisi streike ja meeleavaldusi. Suvel kiitis Kreeka parlament heaks kokkuhoiuplaani, mis näeb Euroopa Liidu ja Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) teise päästepaketi tingimusena viieks aastaks ette kärpeid, maksutõusu ja riigivara müüki. Pärast hääletust loopisid meeleavaldajad valitsevasse sotsialistlikku parteisse kuuluva parlamendiliikme Alexandros Athanassiadise pihta pudeleid ja toole, sest vastupidi oma varasemale lubadusele hääletas ta valitsuse kärpekava poolt.

Peaminister Georgios Papandreoul on plaanis riigi pankrotistumise vältimiseks karpida valitsuskulutusi 2015. aastani 28,4 miljardi euro võrra ja teenida erastamiselt kuni 50 miljardit eurot. Kavas on vähendada pensione ja avaliku sektori töötajate hulka. Siiani on Kreekas lisaraha püütud leida pigem uute maksude kehtestamisega.

Septembris kehtestas parlament kinnisvaramaksu, seda pooldas 154 valitsuspartei PASOK liiget, vastu hääletas 142 parlamendiliiget. Raskete majandusolude tõttu pole aga täies mahus õnnestunud kätte saada isegi 2009. ja 2010. aasta makse. Kreeka majandusraskused ohustavad ka Itaaliat ja Hispaaniat ning halvimal juhul kogu euroala.

Oktoobris võttis parlament 154 poolt- ja 144 vastuhäälega vastu järgmise kokkuhoiueelnõu, mis näeb ette kollektiivlepete muutmist, maksusoodustuste vähendamist, riigiametnike uut palgasüsteemi ja tuhandete avaliku sektori töötajate ajutist koondamist. Kreeka peaminister Georgios Papandreou tegi ettepaneku korraldada Euroopa Liidu järjekordse abipaketi üle rahvahääletus, hiljem aga lubas, et kui opositsioon teda usaldushääletusel toetab, rahvahääletust ei korraldata. Usaldushääletusel toetas valitsuse jätkamist 153 parlamendiliiget (vastuhääli anti 144), kuid peaminister otsustas ikkagi tagasi astuda.

Reuters–AFP–BNS, 29.06.2011, “Kreeka meeleavaldajad ründasid tänaval seadusandjat”;

Reuters–BNS, 2.07.2011, “Kreeka opositsioon lubab uue päästepaketi vastu hääletada”;

Ekathimerini, 27.09.2011, “PASOK passes key property tax bill”. –

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite1_1_27/09/2011_408314

AFP–AP–BNS, 21.10.2011, “Kreeka parlament kiitis vaidlusaluse kokkuhoiueelnõu heaks”.

Kõrgõzstan

Juunis ei andnud Kõrgõzstani parlament nõusolekut Kamtšõbek Tašijevilt saadikupuutumatus eest äravõtmiseks. Partei Ata–Džurt juhi Kamtšõbek Tašijevi vastu esitati kriminaalsüüdistus märtsis kakluse käigus parlamendiliikmele Bakhadõr Suleimanovile tekitatud kehavigastuste tõttu. Suleimanov vajab pärast tüli Tašijeviga haiglaravi, tal tuvastati peaajupõrutus, ninaluumurd, kuulmislanguus ja hingamisraskused. Parlament otsustas, et süüdimõistmiseks pole enam vajadust, sest tüli osapooled olid vahepeal ära leppinud. Kamtšõbek Tašijevi väitel oli tegemist katsega teda kui tulevast presidendikandidaati diskrediteerida. Septembris esitaski ta presidendiks kandideerimiseks vajalikud toetusallkirjad, presidendivalimistel jäi ta kolmandaks.

Interfax, 30.06.2011, “Kyrgyz parliament denies prosecution of Ata–Zhurt party leader”. – <http://www.interfax.com/newsinf.asp?id=255838>

Küpros

Augustis kiitis Küprose parlament heaks kärpekava, et võidelda alandatud riigireitingu ja kõrgete laenukulude vastu. Parlamendi enamuse toetusel otsustati vähendada riigisektori

töötajate palku. Ühehäälselt otsustati kehtestada lisamaksud kõige kõrgemate sissetulekute saajatele, samuti muudetakse kinnisvaratehingute maksuarvestussüsteemi. Riigi fiskaalprobleemid sattusid suurema tähelepanu alla pärast juulis toimunud võimsat plahvatust, mis purustas saare suurima elektriijaama ja põhjustas energiakriisi. See võimendas koalitsiooniseseid erimeelsusi ja viis valitsuskriisini. Küprose majandus on tihedalt seotud võlgades vaevleva Kreekaga.

Reuters-BNS, 26.08.2011, "Küprose parlament kiitis heaks kärpekava".

Leedu

Mais ei võtnud Leedu Seim saadikupuutumast Korra ja Õigluse Partei liikmelt Evaldas Lementauskaselt, keda süüdistati altkäemaksu andmises. Kohus ei saanud seetõttu jätkata tema 2008. aastal algatatud kohtuasja menetlemist ja lõpetas selle. Saadikupuutumase võtmise poolt hääletas 68 Seimi liiget – kolme võrra vähem, kui oleks olnud vaja otsuse langetamiseks. Lementauskas ütles enne hääletust, et tunneb ennast provokatsiooni ohvrina, ning eitas Vilniuse volikogu liikmele Vidas Urbonavičiusele altkäemaksu andmist ja pakkumist.

BNS, 10.05.2011, "Leedu Seim ei võtnud kohtu all olevalt saadikult puutumast".

Juunis otsustas Leedu Seim tõsta nii meeste kui ka naiste pensioniea 65 eluaastale. 60 Seimi liiget hääletas seadusemuudatuste poolt, vastu oli 42. Pensioniiga tõstetakse järk-järgult, alates 2012. aastast igal aastal nelja kuu kaupa. Seni said Leedu naised pensionile 60- ja mehed 62,5-aastaselt. Pensioniea tõstmise vastased imestasid, et muudatuste vastuvõtmisele ei eelnenud laiemat diskussiooni.

ITAR-TASS, 9.06.2011, "Lithuanian parliament raises retirement age for men and women". – <http://www.itar-tass.com/en/c32/161968.html>

Juunis võttis Leedu Seim vastu Teise maailmasõja ajal natside hõivatud ning hiljem nõukogude võimude valdusse jäänud juudi usuühenduste varade hüvitamise seaduse ja otsustas luua selleks 128 miljoni liti (37 miljoni euro) suuruse fondi. Seaduse vastuvõtmise poolt hääletas 82 Seimi liiget, seitse oli vastu. Nimetatud teema on Leedus olnud päevakorral juba kakskümmend aastat. Fondist tehakse väljamakseid 2013. aastast 2023. aastani, fondi hakkavad haldama Leedu juudiorganisatsioonid, kes võivad raha kasutada usu-, kultuuri-, spordi-, tervishoiu-, haridus- ja teadustegevuseks. 3 miljonit litti on ette nähtud Teise maailmasõja ajal Leedus elanud juutide abistamiseks.

BNS, 21.06.2011, "Leedu Seim võttis vastu juudi usuühenduste varade hüvitamise seaduse";

Parliamentary Mirror, 12.09.2011, "Seimas passed the law on compensations to the jewish religious communities". – http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_ivairus.pmirror_arch

Lõuna-Sudaan

9. juulil lisandus maailma riikide hulka Lõuna-Sudaan. Iseseisvusdeklaratsioon kinnitas riigi demokraatlikku riigikorda ning etnilist ja usulist mitmekesisust. President Salva Kiir allkirjastas ajutise põhiseaduse ja andis ametivande riigi esimese presidendina. Augusti algul kuulutas president oma otsuses, et senine 170-liikmeline seadusandlik kogu reorganiseeritakse kahekojaliseks parlamendiks, mille alamkojal on 332 ja ülemkojal 50 liiget. Parlamenti kuuluvad ka varem Lõuna-Sudaani aladelt Sudaani parlamenti valitud 96 liiget. Lisaks nimetas president parlamenti 66 liiget. Ülemkoja liikmetest 30 nimetas president, 20 olid endise Sudaani osariikide nõukogu liikmed.

AFP-BNS, 9.07.2011, "Lõuna-Sudaan kuulutas end ametlikult iseseisvaks";

Inter-Parliamentary Union, "South-Sudan". - http://www.ipu.org/parline-e/reports/2390_A.htm

Läti

Mais algatas Läti president Valdis Zatlers Seimi laialisaatmise. President põhjendas seda sooviga muuta poliitilist kultuuri ning nimetas tõeliseks häirekellaks parlamendi otsust mitte anda luba ärimehe ja parlamendiliikme Ainārs Šlesersi kodu läbiotsimiseks. Läti põhiseaduse kohaselt kuulutatakse Seimi laialisaatmise algatamise korral välja rahvahääletus. Juuni algul valis Seim 53 poolthäälega uueks presidendiks Andris Bērziņšs, vastuhääli anti 44.

Juulis toimunud referendumil toetas parlamendi laialisaatmist üle 94 protsendi valijatest. Seimi endine koosseis jõudis tegutseda vähem kui aasta.

Seimi valimised toimusid septembris, vasakpoolne ühendus Üksmeele Keskus sai 31 kohta, suvel loodud Zatlersi Reformipartei 22, Ühtsus 20, rahvuslaste ühendus Kõik Lätile – Isamaale ja Vabadusele 14 ning Roheliste ja Talurahva Liit 13 kohta. Valimisaktiivsus oli 59,5 protsenti. Oktoobris kinnitas Seim ametisse kolmandat korda peaministriks saanud Valdis Dombrovskise uue valitsuse.

BNS, 28.05.2011, "Läti president algatas Seimi laialisaatmise";

BNS, 2.06.2011, "Läti uus president karjuti Seimi juures maha";

BNS, 25.10.2011, "Läti Seim nimetas Dombrovskise uue valitsuse ametisse".

Septembris kiitis Läti Seim heaks seadusemuudatused, mis kohustavad meediaväljaandeid avalikustama nende tõelisi omanikke. Ettevõtteregestrisse tuleb esitada andmed tulusaajate kohta, meediaväljaannete registreerimisel edaspidi lisada ka põhjalikud andmed asutajate ja väljaandjate, nii juriidiliste kui ka füüsiliste isikute kohta. Seadusemuudatuse kohaselt võib meediavahendina registreerida ka internetiportaale, ent see ei ole esialgu kohustuslik. Lisati punkt, mille kohaselt toimetaja või peatoimetaja on oma ametikohustusi täites toimetuskult sõltumatu. Loodetakse, et seadus aitab muuta Läti meediakeskkonda läbipaistvamaks ja vähem mõjutustele alluvaks, samuti soodustab ajakirjanike sõltumatust. Seadusemuudatused tehti Läti Ajakirjanike Liidu ettepanekul.

BNS, 22.09.2011, "Läti meediaväljaanded peavad hakkama omanikke avalikustama".

Läti Seim keelustas täielikult surmanuhtluse, ratifitseerides Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni 13. protokoll. Poolt hääletas 77 Seimi liiget, vastu oli neli. Läti allkirjastas protokoll juba 2002. aastal, kuid ei olnud seda ratifitseerinud. Tänavu märtsis palus justiitsministeerium selles küsimuses seisukohta parlamendikomisjonidelt. Seimi väliskomisjon, inimõiguste komisjon, õiguskomisjon ning kaitse- ja siseasjade komisjon toetasid surmanuhtluse täielikku keelustamist ja soovitasid esitada 2008. aastal koostatud eelnõude paketi parlamendile kinnitamiseks.

Läti kriminaalseadus nägi seni karistusena ette surmanuhtluse tapmise eest eriti raskendavatel asjaoludel sõjaajal ning sedagi vaid täisealistele meestele. Seega ei saanud rahuajal Lätis surmanuhtlust rakendada. Alates 1996. aastast kehtis Lätis surmanuhtlusele moratorium.

BNS, 13.10.2011, "Läti keelustas täielikult surmanuhtluse".

Makedoonia

Juunis toimusid Makedoonias ennetähtaegsed valimised. Opositsiooni kuuluv SDSM nõudis parlamendi laialiminekut pärast seda, kui valitsuse suhtes kriitiline eratelekanal A1 TV oli eelmisel aastal sattunud politseiuurimise alla ja selle pangaarved olid külmutatud. Valimisvõidu sai senine parempoolne võimuliit, kes lubas jätkata poliitilisi ja majandusreforme, mis kiirendaksid riigi ühinemist Euroopa Liidu ja NATO-ga. Rohkem kui 20 parteist koosnev VMRO-DPMNE valimisliit sai 123-kohalises parlamendis 56 ning 14 parteist koosnev vasakpoolne SDSM 42 kohta. Etniliste albaanlaste Demokraatlik Integratsiooniliit sai 15 kohta. 8 kohta sai Albaanlaste Demokraatlik Partei, kes eelmises koosseisus boikoteeris parlamenditööd rohkem kui aasta vältel, et läbi suruda albaania keele kehtestamist teise riigikeelena. Valimisaktiivsus oli 63,5 protsenti. Esimest korda oli välismaal elavatel makedoonlastel õigus valida kolm parlamendiliiget, varem oli parlament 120-kohaline. Valitsusjuhina jätkas senine peaminister Nikola Gruevski.

AFP-BNS, 6.06.2011, "Makedoonia valimistel saavutas võidu võimuliit";

Inter-Parliamentary Union, "The Former Yugoslav Republic of Macedonia". - http://www.ipu.org/parline-e/reports/2313_E.htm

Malta

Mais toimus Maltal mittesiduv referendum lahutuse legaliseerimiseks. Sellele oli eelnenud pikaajaline diskussioon - aasta varem esitas parlamendiliige Jeffrey Pullicino Orlando liri mudelil põhineva lahutust võimaldava eelnõu, mis eeldab, et lahutuse algatajad on eelnevalt vähemalt neli aastat eraldi elanud. Lahutuse legaliseerimise poolt hääletas 52,7 protsenti hääletanutest.

Juulis võttis Malta parlament lahutust lubava seaduse vastu. Seaduse poolt oli 52 ja vastu 11 parlamendiliiget. Peaminister Lawrence Gonzi oli seadusemuudatuse vastu. Katoliiklik Malta oli viimaseid riike (peale Filipiinide ja Vatikani), kus lahutus polnud lubatud. Lahutamine polnud Maltil seni küll täiesti võimatu, kuid selleks tuli pöörduda kohtusse, abielu kirikus kehtetuks tunnistada või välismaal lahutada. 400 000 elanikuga riigis esitati esimese nädala jooksul pärast seaduse jõustumist 20 abielu lahutamise avaldust.

AFP-BNS, 25.07.2011, "Malta parlament kiitis heaks lahutust lubava seaduse";

Times of Malta, 26.07.2011, "Historic vote ushers in divorce". -
<http://www.timesofmalta.com/articles/view/20110726/local/Historic-vote-ushers-in-divorce.377401>

Poola

Poola Seimis põhjustasid elavat arutelu peredele suunatud toetusmeetmete ja kasuvanemate seaduse muudatused. Senat lisis seadusele muudatusettepaneku, millega taheti keelustada homoseksuaalse sätumusega isiku kasuvanemaks hakkamine ja perelastekodu pidamine. Piotr Kaleta ettepanekut toetas 39 ja selle vastu oli 37 senaatorit. Alamkojas Seimis aga hääletati muudatusettepanek uuesti eelnõust välja. Muudatusettepanekut toetasid konservatiivse Seaduse ja Õigluse Partei liikmed. Ettepaneku pooldajad väitsid, et see kaitseb laste huve, vastased aga ei suutnud ette kujutada olukorda, kus iga kasuvanemaks pürgija peab tõestama, et ta pole homoseksuaalne. Menetletava seaduseelnõu eesmärk on vähendada suurte lastekodude hulka.

Polskie Radio: thenews.pl, 10.06.2011, "Gays in Poland can be foster parents". -
<http://www.thenews.pl/1/9/Artykul/25429,Gays-in-Poland-can-be-foster-parents>

Oktoobris toimunud parlamendivalimised võitis praegune võimuerakond Kodanikeplatvorm, kes sai 460-kohalises Seimis 207 kohta, opositsiooniline Seaduse ja Õigluse Partei 157 kohta. Uus partei Palikoti Liikumine sai Seimis 30 mandaati. Sajakohalises Senatis sai Kodanikeplatvorm 63 ning Seaduse ja Õigluse Partei 31 kohta. Valimisaktiivsus oli 48,9 protsenti.

PAP-BNS, 11.10.2011, "Poola parlamendivalimised võitis Kodanikeplatvorm".

Portugal

Märtsis esitas majandusraskustes Portugali peaminister José Sócrates parlamendile kokkuhoiukava, mis oli aasta jooksul juba neljas. Opositsiooni vastuseisu tõttu astus peaminister tagasi ja president kuulutas poliitilise stabiilsuse taastamiseks välja erakorralised parlamendivalimised, mis toimusid juunis. Valimised võitis parementsentristlik Sotsiaaldemokraatlik Partei (PPD/PSD), kes edestas oma pearivaali Sotsialistlikku Parteid. Senine opositsioonijõud PPD/PSD sai 230-liikmelises parlamendis 108, sotsialistid aga 74 kohta. Kolmanda tulemuse saavutas konservatiivne CDS-PP - 24 kohta. Valimisaktiivsus oli 58 protsenti. Uueks peaministriks sai PPD/PSD juht Pedro Passos Coelho.

Uus parlamendikoosseis proovis kaks korda asjatult spiikrit valida, kuid esimest korda 35 aasta jooksul lükati spiikrikandidaat, sotsiaaldemokraat Fernando Nobre, tagasi. Spiikriks valiti Maria da Assunção Andrade Esteves, esimest korda Portugali ajaloo sa selle ametikoha naine.

Postimees, 6.06.2011, "Portugali sotsialistid tunnistasid valimiskaotust". – <http://www.postimees.ee/?id=460950>

Inter-Parliamentary Union, "Portugal". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2257_E.htm

Prantsusmaa

Ligikaudu poole Senati koosseisu, 170 liikme kaudsetel valimistel saatis edu vasakpoolseid. Napi ülekaalu saavutas Sotsialistlik Partei koos oma kommunistidest ja rohelistest liitlastega. See on tõsine tagasilöök järgmisel aastal tagasivalimist taotlevale paremtsentrlist presidendile Nicolas Sarkozyle. Alates 1958. aastast, kui kindral Charles de Gaulle viienda vabariigi asutas, olid Senatis ülekaalus parempoolsed.

Senati valivad ligikaudu 72 000 valijameest kuueks aastaks, iga kolme aasta tagant vahetub pool koosseisust. Varem valiti senaatorid üheksaks aastaks ja koosseis uuenes kolmandiku kaupa, praegused valimised olid esimesed, mis toimusid uue korra järgi. Muutus ka senaatorite arv – senise 343 asemel 348.

AFP-BNS, 25.09.2011, "Prantsuse sotsialistid said Senatis enamuse".

Saksamaa

Juunis avas *Bundestag* araabiakeelse kodulehe, et anda sel moel oma panus nn araabia kevade demokraatliikumisse. *Bundestag*'i spiikri Norbert Lammerti sõnul on araabiakeelse kodulehe eesmärk pakkuda informatsiooni demokraatlikust protsessist ja parlamentaarse korra toimimisest. Näiteks saavad huvilised lugeda selgitusi Saksamaa valimissüsteemi, esindusdemokraatia ja põhiseaduse kohta.

Postimees, 7.06.2011, "Saksa parlament sai araabiakeelse kodulehe". – <http://www.postimees.ee/?id=462488>

Suvel nõustusid mõlemad Saksamaa parlamendi kojad valitsuse plaaniga, mis näeb ette tuumaenergiast loobumise 2022. aastaks. Juunis hääletas eelnõu poolt 513 ja vastu 79 *Bundestag*'i liiget, juulis kiitis selle heaks ka *Bundesrat*. Tuumajaamade asemel on kavas rajada uusi kivisöel ja maagaasil töötavaid elektrijaamu, samuti kasutada laialdasemalt tuuleenergiat. Seaduse vastuvõtmise otsene ajend oli Jaapani Fukushima tuumajaamas toimunud õnnetus. Vahetult pärast seda suleti Saksamaal seitse kõige vanemat reaktorit. Saksamaa on esimesi suuri tööstusriike, kes pärast Jaapani katastroofi on otsustanud tuumaenergiast loobuda. Tuumaenergia moodustab ligikaudu 22 protsenti Saksamaa energiavajadusest.

AFP-BNS, 30.06.2011, "Saksa parlament kiitis heaks tuumaenergiast loobumise";

AFP-BNS, 8.07.2011, "Saksamaa loobub tuumaenergiast 2022. aastaks".

Soome

Põlissoomlaste fraktsiooni liikmete väljaütlemised on põhjustanud mitu skandaali. Soome poliitikavaatlejad arvavad, et poliitiliselt kogenematud Põlissoomlased on kerge märklaud, sest kalduvad end liiga otseselt väljendama. Teuvo Hakkarainen kasutatud sõna "neeger" põhjustas fraktsioonisiseste eeskirjade kehtestamise, milliseid sõnu on soovitatav vältida. Septembris kirjutas Jussi Halla-aho oma Facebooki lehel, et Kreeka probleemide lahendamiseks sobiks sõjaväehunta, ja leidis, et sealsed streikijad ja meelevaldajad tuleks tankidega korrale kutsuda. Seepeale eemaldati ta ajutiselt fraktsiooni tööst ning ta teatas, et loobub mõneks ajaks Facebooki postitustest. Samal ajal pole teised poliitikud Põlissoomlasi kritiseerides kuigi tagasihoidlikud olnud. Põlissoomlaste fraktsiooni lõhestavad erimeelsused, Halla-aho ja Timo Soini on juba pikemat aega erinevatel seisukohtadel ning on isegi spekulieritud, et fraktsioon võib laguneda. Partei juht Timo Soini mõistab, et Soomes äärmuslikele vaadetele kohta ei ole.

Talouselämä, 15.09.2011, "Miksi Soini iskee Halla-ahoa?". –

<http://www.talouselama.fi/uutiset/miksi+soini+iskee+hallaahoa/a686314>

MTV3.fi, 25.10.2011, "Teuvo Hakkarainen kootut mediaskandaalit". –

<http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/2011/10/1419194/teuvo-hakkarainen-kootut-mediaskandaalit>

Suurbritannia

Parlamendi alamkoja kultuuri-, meedia- ja spordikomitee on püüdnud selgust tuua riiki vapustanud meediaskandaali, mida on nimetatud Suurbritannia kõigi aegade suurimaks. Juulis kutsuti parlamendikomitee ette aru andma tabloidi News of the World omanikud ja juhid Rupert Murdoch ning tema poeg James Murdoch. Väljaanne suleti juulis, kui tuli avalikuks, et üks reporteritest oli palganud eradetektiiv, et pealt kuulata inimeste telefonide kõnepostide teateid. Juba 2007. aastal mõisteti vangi sama lehe ajakirjanik Clive Goodman, kes kuulas pealt kuningliku perekonna töötajate telefone. Ajalehe tollane juht Les Hinton väitis, et tal polnud ebaseaduslikust pealtkuulamisest aimugi, kuid Clive Goodmanile maksti 250 000 naela lahkumishüvitist. Nüüd on mitu endist töötajat tunnistanud, et pealtkuulamine oli lehe ametlik poliitika, seda kasutati laialdaselt ja seetõttu oli väljaanne väga hästi informeeritud.

Briti parlamendiliikmete ette astunud Rupert ja James Murdoch vastasid skandaali puudutavatele küsimustele, otseülekanne edastati kogu rahvale. Küsitluse ajal üritas aktivist ja koomik Jonathan May-Bowles Rupert Murdochile näkku visata taldrikut habemeajamisvahuga. Rupert Murdochile naine Wendi Deng takistas teda, kuni ainus ruumis viibinud politseinik mehe vahistas. Spiiker John Bercow tunnistas turvameetmete puudujääke ja lubas uurida võimalust neid parandada. Parlamendikomitee jätkab tunnistajate ülekuulamist.

Skandaali on segatud mõjuvõimsaid isikuid, ametist on lahkunud muuhulgas ka kaks Londoni politseijuhti.

AFP–BNS, 14.07.2011, “Briti parlament kutsus Murdochid ametlikult aru andma”;

AFP–BNS, 20.07. 2011, “Briti parlament käskis Murdochid ründamise asjus uurimist alustada”;

Reuters, 24.10.2011, “UK parliament recalls James Murdoch over hacking”. –

<http://www.reuters.com/article/2011/10/24/us-britain-hacking-idUSTRE79N3I620111024>

Augustis pidi parlamendi alamkoda Londonis puhkenud rahutuste tõttu oma suvepuhkuse katkestama. Rahutused algasid 6. augustil, kui politseinik tappis 29-aastase mehe. Tapetu lähedaste osavõtul toimunud protestimarss muutus vägivaldseks ning vandaalitsemine levis ka Liverpooli, Bristolisse ja Birminghami. Parlamendi erakorralisel istungil esines rahutuste teemal peaminister David Cameron. Mitu parlamendiliiget süüdistasid politseid ebakompetentsuses. Cameron lubas, et vajaduse korral kasutavad politseijõud veekahureid. Londoni tänavatele toodi tavapärase 6000 asemel 16 000 politseinikku. Kui varasemad põlvkonnad on politseinikke respektierinud, siis nüüd toodi esile, et märatsevad noored süüdistasid politseinikke rassistlikkuses – see ei tulenenud aga mitte politsei institutsioonist, vaid ühiskonnas toimunud muutustest.

Reuters–AFP–BNS, 9.08.2011, “Cameron kutsub rahutuste tõttu parlamendi puhkuselt tagasi”;

The New York Times, 11.08.2011, “Politicians and protesters assail British police”. –

<http://www.nytimes.com/2011/08/12/world/europe/12police.html?pagewanted=all>

Septembris võttis alamkoda 316 häälega vastu valitsuse algatatud tervishoiusüsteemi reformiva eelnõu. Vastu oli 251 alamkoja liiget. Reform avab meditsiini valdkonna konkurentsile, peaministri David Cameroni sõnul tahetakse anda inimestele valikuvõimalus. Privatiseerimine on tekitanud ühiskonnas diskussiooni. Mõned ametiühingud on selle vastu, kartes riigi tervishoiusüsteemi amerikaniseerumist, pidades silmas, et see võib muutuda valdavalt eratervisekindlustustel põhinevaks. Mahukale eelnõule tehti alamkojas üle 1000 muudatusettepaneku. Eelnõu menetlemine jätkub Lordide Kojas.

Le Monde, 8.09.2011, “Les députés britanniques adoptent une réforme du système de santé contestée”. – http://www.lemonde.fr/europe/article/2011/09/07/les-deputes-britanniques-adoptent-une-reforme-du-systeme-de-sante-contestee_1569120_3214.html

UK Parliament Website, “Health and Social Care Bill 2010–11”. –

<http://services.parliament.uk/bills/2010-11/healthandsocialcare.html>

Šveits

Septembris hääletas Šveitsi parlamendi ülemkoda valitsuse ettepaneku poolt, mille kohaselt lõpetatakse tuumaenergia kasutamine 2034. aastal. Alamkoda kiitis selle heaks juba juunis.

Valitsuse plaani kohaselt suletakse Beznau I tuumajaam 2019. aastal, Beznau II ja Mühleberg 2022. aastal, Gösgen 2029. ja Leibstadti tuumajaam 2034. aastal. Praegu toodavad need 40 protsenti riigi elektrienergiast. Šveitsi valitsus loodab, et see otsus soodustab taastuenergia kasutamist ja suurendab tööhõivet.

AFP-BNS, 28.09.2011, "Šveitsi parlament otsustas aastal 2034 tuumaenergiaga lõpetada".

Šveitsi parlamendi alamkoda kiitis heaks eelnõu, mis keelab burka ja teiste nägu varjavate riietusesemete kandmise avalikes kohtades, kaasa arvatud ühistranspordis. Alamkoda kiitis eelnõu heaks 101 poolt- ja 77 vastuhäälega. Eelnõu vajab veel ülemkoja heakskiitu. Eelnõu esitas paremäärmusliku Šveitsi Rahvapartei poliitik Oskar Freysinger, kes põhjendas seda suurenenud tänavakuritegevusega. Burkad on keelatud ametiisikutega kohtumisel ja ühistranspordis, samuti on võimudel luba piirata kaetud näoga isikute juurdepääsu avalikele hoonetele. Prantsusmaa oli esimene Euroopa riik, kus avalikes kohtades burka kandmine ära keelati, mõni kuu hiljem tegi sama Belgia.

AFP-BNS, 28.09.2011, "Šveitsi parlamendi alamkoda toetas burkakeeldu".

Oktoobris toimusid Šveitsi parlamendi alamkoja valimised. Esimest korda viimase 20 aasta jooksul ei kasvanud immigrantidevastase Šveitsi Rahvapartei toetus, traditsioonilises poliitikas pettunud valijad otsustasid oma toetuse anda pigem väikestele ja kogenematutele parteidele. Rahvapartei sai 200-kohalises alamkojas 54 kohta ning on endiselt riigi suurima toetajaskonnaga partei. Teise tulemuse said vasaktsentristlikud sotsiaaldemokraadid 46 kohaga. Pooldajaid kaotasid vabad demokraadid (nüüd 30 kohta) ja kristlikud demokraadid (28 kohta). Valimiste suurimad võitjad olid aga Roheline Liberaalne Partei 12 kohaga ja Rahvaparteist 2008. aastal lahku löönud konservatiivsed demokraadid 9 kohaga. Sisserände teemale lisaks pandi valimiskampaanias suurt rõhku tugevale Šveitsi frangile ja Fukushima tragöödia järgsele umbusule tuumaenergia suhtes, mis aitas roheliste parteidel oma toetust kasvatada. Valimisaktiivsus oli 49,1 protsenti.

Reuters-BNS, 24.10.2011, "Šveitsi immigrantidevastane partei kaotas toetust";

Swissinfo, 24.10.2011, "Major parties get a slap in the face". -

http://www.swissinfo.ch/eng/Specials/Elections_2011/News/Major_parties_get_a_slap_in_the_face.html?cid=31422422

Inter-Parliamentary Union, "Switzerland: Nationalrat". - http://www.ipu.org/parline-e/reports/2305_E.htm

Taani

Juulis kiitis Taani parlamendi rahanduskomisjon heaks valitsuse plaani taastada alaline piirikontroll, et võidelda ebaseaduslike kaupade ja narkootikumide sisseveoga. Komisjoni heakskiit on siduv. Otsus oli ootuspärane, sest komisjoni koosseisus on üheksa koalitsiooni ja kaheksa opositsiooni kuuluvat seadusandjat. Opositsioonil õnnestus plaani heakskiitmist mõnda aega takistada, kuid eelnõu, millega taheti tollikontrolli taastamine peatada, lükati

parlamendis 55 häälega 50 vastu tagasi. Juba 5. juulil lisandus Taani-Saksamaa ja Taani-Rootsi piirile 50 tollitöötajat. Piirikontrolli taastamine on Euroopa Liidus esile kutsunud teravat kriitikat. Euroopa Komisjon ja Saksamaa on seisukohal, et kava on vastuolus Schengeni viisaruumi eeskirjadega. Septembris kaitses Euroopa Komisjon ettepanekut anda Brüsselile suurem sõnaõigus sekkuda Schengeni viisaruumiga liitunud riikide piirikontrolli taastamisse. Ettepaneku kohaselt võiksid riigid piirikontrolli taastada viieks päevaks terroriohu või ootamatu immigrandidelaine puhul, kuid pikemaks perioodiks tuleks luba saada Brüsselist.

AFP-BNS, 1.07.2011, "Taani parlamendikomisjon kiitis piirikontrolli taastamise plaani heaks";

AFP-BNS, 14.09.2011, "Brüssel kaitseb Schengeni tsooni".

Septembris toimusid Taanis erakorralised parlamendivalimised. Kümnekond aastat võimul olnud paremtsentriline koalitsioon kaotas vasaktsentrilisele opositsioonile. 179-kohalises *Folketing*'is said liberaalne Venstre 47, sotsiaaldemokraadid 44, Taani Rahvapartei 22, sotsiaalliberaalid 17 ja Sotsialistlik Rahvapartei 16 kohta. Sotsiaaldemokraatide juhust Helle Thorning-Schmidtist sai kuningriigi ajaloo esimene naispeaminister. Mandaadi saanute hulgas oli naiste osakaal 39,1 protsenti. Valimisaktiivsus oli 87,7 protsenti.

Inter-Parliamentary Union, "Denmark". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2087_E.htm

Tšehhi

Juunis võttis Tšehhi Esindajatekoda vastu välisõhu kaitse seaduse muudatuse, mille vasakpoolse opositsiooni kontrolli all olev Senat oli eelnevalt tagasi lükanud. Muudatus lubab munitsipaalvalitsustel luua madala heitkoguste tasemega tsoone, kuhu on keelatud siseneda vanadel autodel, mis saastavad õhku üle teatud piirmäära. Eelnõu algatasid parlamendiliikmed, kes on pärit Morava-Sileesiast, mis on Euroopa saastatumaid piirkondi. President Václav Klaus pani seadusele veto, põhjendades otsust seaduse kehvade kvaliteediga ning nimetas seda majandusele kahjulikuks. Septembris võttis Esindajatekoda seaduse veel kord vastu ja tühistas presidendi veto.

České Noviny, 23.06.2011, "Klaus vetoes bill on low-emission zones in towns". – <http://www.ceskenoviny.cz/news/zpravy/klaus-vetoes-bill-on-low-emission-zones-in-towns/655152>

Prague Daily Monitor, 7.09.2011, "Environmentally unfriendly cars to be banned in polluted urban zones". – <http://praguemonitor.com/2011/09/07/environmentally-unfriendly-cars-be-banned>

Septembris võttis Esindajatekoda vastu valitsuse ebapopulaarse tervishoiureformi esimese osa. 103 poolthäälega võeti vastu plaan tõsta haiglapatsientide makstavat päevarahamäära ja muuta paljud ravimid tasuliseks. Samuti on kavas kehtestada lisatasu hoolduse eest, mida ei peeta hädatarvilikuks. Esindajatekoda oli muudatused heaks kiitnud juba juunis, ent Senat

lückas need juulis tagasi. Ametiühingud ja arstid on kritiseerinud muudatust, mis lubab edaspidi parema hoolduse eest raha küsida. Seaduse allkirjastas ka president Václav Klaus. Opositsioonilised sotsiaaldemokraadid on otsustanud reformi Konstitutsioonikohtus vaidlustada.

AP-BNS, 6.09.2011, "Tšehhi alamkoda tühistas Senati veto tervishoiureformile".

Tuneesia

Nn araabia kevade sünnipaigas Tuneesias toimusid oktoobris riigi ajaloo esimesed vabad valimised. Loodavas põhiseaduslikus assamblees sai enim kohti (90) islamistlik partei Ennahda. Teisele kohale jäänud ilmalik vasaktsentristlik Vabariigi Kongress sai 217-liikmelises assamblees 30 kohta, samuti ilmalik ja vasakpoolne partei Ettakatol jäi 21 kohaga kolmandaks. Assamblee ülesanne on koostada uus põhiseadus ja nimetada ametisse president, kes moodustaks ajutise valitsuse. Samuti võib ta vastu võtta riigieelarve ja seadusi. Valimisnimekirjades olid pooled kohad mõeldud naistele. Ennahda ülekaalukas võit oli pettumus osale naisaktivistidest, kes tahavad kindlust, et ei muudeta 1956. aastast kehtivat seadust, mis andis araabia maailmas ainulaadselt naistele meestega võrdsed õigused. Valitud assamblees on naiste osakaal 22,6 protsenti, mis on võrreldav Euroopa esinduskogude omaga, kuid 49-st mandaadi saanud naisest 42 on Ennahda liikmed. Kuigi Ennahda juhid on kinnitanud, et nende eeskujuks on Türgi mudel ning nad tagavad võrdsed õigused kõigile, ei kavatse keelata turistide alkoholitarbimist ja päevitusriiete kasutamist, on islamistide valimisvõit tekitanud hirmu, et nad võivad hiljem oma poliitikat muuta.

Pärast valimistulemuste väljakuulutamist tulid Sidi Bouzidi linnas tänavatele noored, kes marssisid Ennahda peamaja juurde ja loopisid julgeolekutöötajaid kividega. Purustati hoone aknad ja ukSED ning tänaval süüdati autokumme. Samaladsetest protestimarssidest teatati ka 50 kilomeetri kaugusel asuvast Reguebi linnast, kus tunnistajate sõnul kõlas ka laske. Politsei kasutas meelevaldajate laialiajamiseks pisargaasi. Esitati ka 104 kaebust, enamik neist puudutas neljandaks tulnud Areedha Chaabiya parteid või valimiste võitjat, islamistlikku Ennahdat.

BBC News, 27.10.2011, "Tunisia's islamist Ennahda party wins historic poll". - <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-15487647>

Bloomberg, 27.10.2011, "Tunisia election raises hopes for Arab women and democracy: view". - <http://www.bloomberg.com/news/2011-10-26/view-tunisia-election-raises-hopes-for-arab-women-democracy.html>

AP-BNS, 30.10.2011, "Tuneesia valimistulemuste kohta on esitatud 104 kaebust".

Türgi

Juunis toimunud erakorralised parlamendivalimised võitis taas ülivõimsalt Türgi kauaaegne peaminister Recep Tayyip Erdoğan, kes soovib muuta riigi põhiseadust. Õigluse ja Arengupartei sai 550-liikmelises esinduskogus 326 kohta. 367 kohta oleks andnud parteile

kahekolmandikulise enamuse, mis on vajalik põhiseaduse muutmiseks. Peamine opositsioonierakond Vabariiklik Rahvapartei sai 135 ning Rahvusliikumise Partei 53 kohta. Avaistungit boikoteerisid 170 opositsiooni kuuluvat parlamendiliiget, kes protestisid selle vastu, et valimiskomisjon tühistas vangis olevate kandidaatide mandaadid. Naiste osakaal parlamendis on 14,2 protsenti. Valimisaktiivsus oli 83,2 protsenti.

Inter-Parliamentary Union, "Turkey". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2323_E.htm

Ukraina

Mais toimus Ukraina Ülemraada istungi ajal järjekordne kaklus, mille käigus valitsusenamust esindav asepiiker Adam Martõnjuk kägistas opositsionisaadikut Oleg Ljaškot, kes palus sõna päevakorraliselt. Mõlemad on skandaalse kuulsusega. Pärast eitava vastuse saamist solvas Oleg Ljaško Martõnjukki, nimetades teda variseriks. Seepeale Martõnjuk vihastas, haaras Ljaškot kõrist ja tõukas ta üle meetrikõrguse barjääri presiidiumi. Vahele astunud kommunistid ja Regioonide Partei liikmed lahutasid kaklejad.

ERR Uudised, 19.05.2011, "Video: Ukraina Ülemraadas kakeldi jälle". – <http://uudised.err.ee/index.php?06229049>

Juunis keeldus Ukraina Ülemraada arutusele võtmast välislepingu tühistamise eelnõu. Venemaa ja Ukraina vahel sõlmitud leping lubab Venemaa Musta mere laevastikul jääda Ukrainasse 2042. aastani. Küsimuse päevakorda võtmise poolt hääletas 113 Ülemraada liiget, otsuse vastuvõtmiseks oli vaja vähemalt 226 häält. Eelnõu algataja oli opositsioonierakonna Meie Ukraina liige Andrei Parubi, kes nimetas lepingut põhiseaduse- ja riigivastaseks. Spiiker Volodõmõr Lõtvõn ütles pärast hääletamist, et edaspidi ei tohiks selliseid eelnõusid menetlusse võtta, sest välislepingute tühistamist ei saa algatada parlamendiliikmed, vaid ainult valitsus või president. President Viktor Janukovitš ütles lepingu vajalikkust põhjendades, et Ukraina saab tänu lepingule Venemaalt neli miljardit dollarit aastas.

Interfax-BNS, 15.06.2011, "Ukraina parlament keeldus laevastikuleppe tühistamise arutelust".

Ukraina Ülemraada opositsioon proovib leida võimalusi ekspeaministri Julia Tõmošenko ja endise siseministri Juri Lutsenko amnesteerimiseks. Julia Tõmošenkole määrati seitsme aasta pikkune vanglakaristus riigile gaasilepetega 1,5 miljardi grivna (129 miljoni euro) suuruse kahju tekitamise eest. Juri Lutsenko on kohtu all süüdistatuna suuremahulises riigi vara riisumises, ametivolituste ületamises ning võltsitud dokumentide kasutamises. Meie Ukraina / Rahva Omakaitse fraktsiooni kuuluv Gennadi Moskal algatas nende amnesteerimiseks eelnõu, kuid võttis selle hiljem tagasi. Ülemraadas on menetlusel presidendi algatatud eelnõu, mis dekriminaliseeriks teatud majandus- ja administratiivkuriteod, nende eest võiks edaspidi määrata vaid rahatrahvi. Eelnõu teine lugemine lükati edasi, et koalitsiooni ja opositsiooni seisukohtades konsensusele jõuda.

Interfax-BNS, 13.09.2011, "Ukraina parlamendis registreeriti Tõmošenko amnesteerimise eelnõu";

Jurist: Legal News & Research, 4.11.2011, "Ukraine parliament delays vote on law that could release ex-PM Tymoshenko". – <http://jurist.law.pitt.edu/paperchase/>

Verkhovna Rada of Ukraine, 4.11.2011, "Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine ...". – http://portal.rada.gov.ua/rada/control/en/publish/article/info_left?art_id=288901&cat_id=105995

Ungari

Ungari parlament võttis riigikassa tulude suurendamiseks vastu nn krõpsude maksu seaduse, mis kehtestab täiendava maksukoormuse ebatervislikele pakendatud toiduainetele. Septembri algul hakkas kehtima lisamaks kõrge suhkru-, soola- ja süsivesikute sisaldusega toodetele ning toodetele, mis sisaldavad rohkem kui 20 milligrammi kofeiini 100 milliliitri kohta (v.a kohvile). Näiteks tuleb maksta aktsiisi viis forintit (0,02 eurot) kõrge suhkrusisaldusega jookide liitri kohta. Kõrgemat aktsiisimäära ei kehtestatud kiirtoidule. Parlament kiitis eelnõu heaks 255 poolthäälega, vastu oli 54 parlamendiliiget.

AFP-BNS, 11.07.2011, "Ungari kehtestab "hamburgerimaksu" ebatervislikele toiduainetele";

The Budapest Times, 17.07.2011, "MPs pass chips tax on unhealthy snacks". – http://www.budapesttimes.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=19780&Itemid=159

Ungari parlament võttis saadikupuutumatus eeskirjast ekspeaministrilt Ferenc Gyurcsánylt, keda ähvardab süüdistus võimu kuritarvitamises. Saadikupuutumatus võtmise endiselt peaministrilt on esmakordne pärast demokraatlikule riigikorrale üleminekut. Gyurcsánylt puutumatus võtmise poolt hääletas 306 parlamendiliiget, 52-liikmeline sotsialistide fraktsioon oli ettepaneku vastu. Praeguse paremtsentriliku valitsuse süüdistused on seotud Budapesti lähedale kavandatud miljardidollarilise kasiinoprojektiga.

Oktoobris teatas Ferenc Gyurcsány uue opositsioonierakonna Demokraatlik Koalitsioon asutamisest ning lahkus koos üheksa mõttekaaslasega Sotsialistliku Partei fraktsioonist.

AFP-BNS, 13.09.2011, "Ungari ekspeaministrilt võeti puutumatus";

AFP-BNS, 22.10.2011, "Endine Ungari peaminister asutas uue erakonna".

Uruguay

Uruguay senaator Rafael Michelini tegi ettepaneku eraldada riigieelarvest raha Armeenia 1915. aasta genotsiidi muuseumi rajamiseks. Planeeritav muuseum peaks pakkuma informatsiooni genotsiidi ning Uruguay armeenlaste kogukonna ajaloo ja kultuuri kohta.

Seaduseelnõu pole veel vastu võetud, kuid parlamendiliikmed suhtuvad ettepanekusse toetavalt.

PanARMENIAN Network, 14.10.2011, "Armenian Genocide museum to be established in Uruguay". – <http://www.panarmenian.net/eng/news/80837/>

Valgevene

Juulis jõudis Valgevene parlamendi menetlusse seaduseelnõu, mis laiendab tunduvalt julgeolekujõudude volitusi. Oktoobris võttis parlament selle vastu. Seadusemuudatus on suunatud nn vaikivate protestiaktatsioonide vastu, mida Aleksandr Lukašenka režiimi vastased korraldasid avalikus ruumis. Algatusrühma "Revolutsioon suhtlusvõrgustike kaudu" eestvedamisel kogunesid inimesed väljakutele või kaubanduskeskustesse ning seisis vaikides paigal või aplodeerisid. Seadusemuudatuste alusel liigitub aga kodanike massiline viibimine kokkulepitud kohas ja ajal ning nii mingi tegevuse sooritamine kui ka tegevusetus oma ühiskondlik–poliitiliste vaadete väljendamiseks piketamise alla ning selleks tuleb munitsipaalvõimudelt luba taotleda. Vaikimisaktatsioonide eestvedajaid ähvardab vastutuselevõtmine loata massiürituse korraldamise eest. Julgeolekuüksustel on õigus seaduserikkumise kahtluse korral tungida organisatsioonide ruumidesse või eraisikute kodudesse ning keelustada valitsusväliste organisatsioonide finantseerimine välismaalt.

Interfax–BNS, 29.07.2011, "Valgevenes hakatakse "massilise tegevusetuse" eest trahvima";

RT, 13.10.2011, "Belarus boosts KGB powers, outlaws protests". – <http://rt.com/politics/belarus-kgb-freedom-ban-767/>

Venemaa

Juunis võtsid nii Riigiduum kui ka Föderatsiooninõukogu vastu maksuseaduse muudatused, mis kaotavad üksikisiku tulumaksu väiketalunikelt, kes müüvad oma põllumajandussaadusi. Maksu ei pea maksma ka riiklikelt põllumajandustoetustelt. Muudatused puudutavad ainult neid talupidajaid, kes ei kasuta palgatöölisi ning kellel on vähem kui pool hektarit maad. President Dmitri Medvedev allkirjastas seaduse.

ITAR–TASS, 21.06.2011, "Medvedev signs law cancelling taxes for owners of private subsidiary farms". – <http://www.itar-tass.com/en/c154/170090.html>

Venemaa president Dmitri Medvedev kuulutas välja seaduse, mis alandab parteide lävendit parlamendi alamkotta pääsemiseks seitsmelt protsendilt viiele. Seadus jõustub 2013. aasta algul, seega toimuvad järgmised Riigiduumi valimised veel vana korra alusel. Tegemist on presidendi enda algatatud seaduseelnõuga, mille ta esitas parlamendile juuni lõpul. Madalam lävend annab võimaluse väiksematele parteidele, Riigiduumas toimunud aruteludel pakuti välja ka kolme protsendilist valimiskünnist.

Interfax–BNS, 21.10.2011, "Medvedev kuulutas välja parteide valimiskünnist alandava seaduse".

Venemaa parlament piiras aborti tegemise aega. Algse eelnõu kohaselt, mida toetasid õigeusu kiriku esindajad, oleks aborti soovinud abielunaine pidanud küsima selleks luba oma mehelt. Oktoobris vastu võetud seadusepiirangud on leebemad – aborti võib teha 12 nädalani ning pärast seda meditsiinilistel näidustustel. Sooviavalduse esitamise järel peab naine vestlema psühholoogiga ja nädal aega oma otsuse üle mõtlema. Seadusemuudatuse eesmärk on Venemaa demograafilise olukorra parandamine. Naisõiguslased protestisid muudatuste vastu ja leidsid, et need halvendavad naiste olukorda. Venemaal tehakse kõige rohkem aborte maailmas, kuid seadusemuudatused ei lahenda sotsiaalseid probleeme, mis on sellise olukorra põhjustanud.

The Moscow News, 15.08.2011, "Russian women alarmed by new abortion laws". – <http://www.themoscownews.com/society/20110815/188926434.html>